

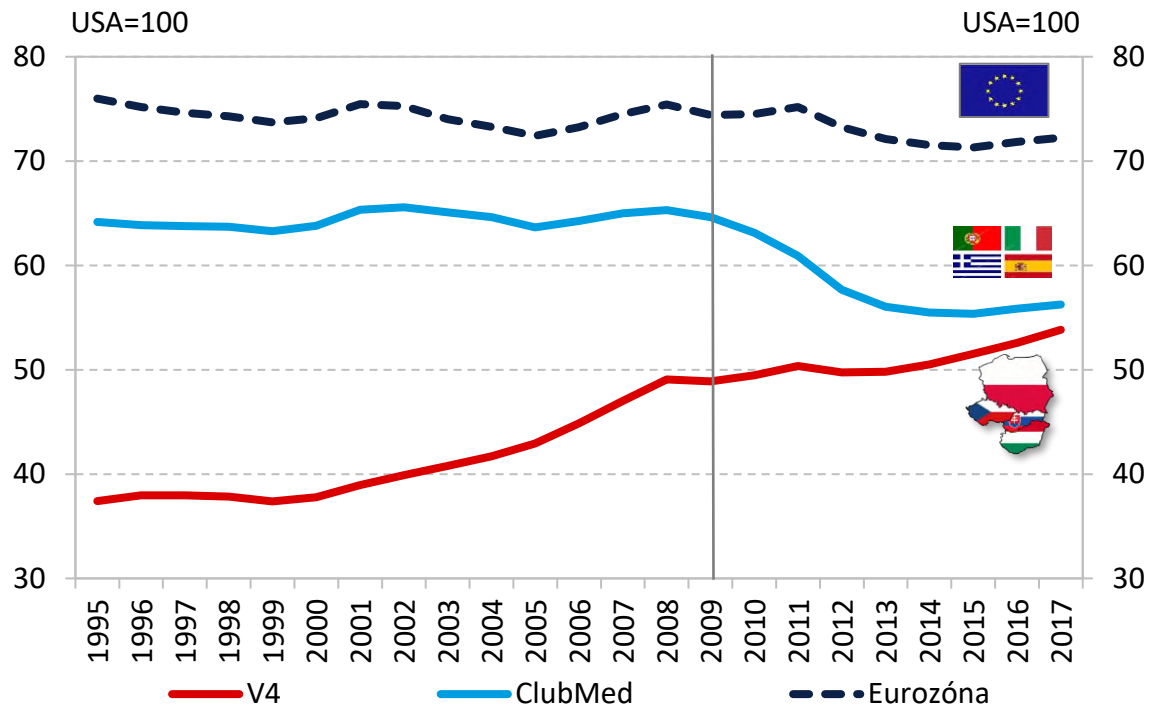
5 + 1 ÁBRA ARRÓL, MIÉRT A VISEGRÁDI RÉGIÓ AZ EURÓPAI UNIÓ NÖVEKEDÉSI MOTORJA

Az elmúlt években a visegrádi régió bizonyult az Európai Unió növekedési centrumának. Az MNB 5+1-es felzárkózási cikksorozatának hetedik állomásában a visegrádi régió konvergenciájára fókuszálunk. A vizsgált tényezők alapján a régió dinamikus közeledése a fejlett európai országokhoz a sikeres válságkezelésnek valamint a gazdaság élénkítését támogató intézkedéseknek is köszönhető. A fegyelmezett költségvetési politika és a gazdaság általános fehéredését ösztönző reformok hozzájárultak ahhoz, hogy a visegrádi régió felzárkózása fenntartható legyen a jövőben is.

Az elmúlt bő két évtizedben a visegrádi országok gazdasági súlya Európán belül több mint a duplájára emelkedett. Előretételezve a visegrádi régió gazdasági szerepe tovább erősödhet. A régió növekedése 2017-ben meghaladta az 4 százalékos bővülési ütemet, míg a fejlett európai országokhoz mért növekedési többlet az elmúlt években 1,5 százalékpont körül alakult. Az elmúlt fél évtized során kiegyensúlyozott szerkezetű gazdasági növekedés jellemezte a régió országait, a konvergenciához az erős belső kereslet és a beruházási konjunktúra járult hozzá.

A sikeres válságkezelés és a következetes gazdasági reformoknak köszönhetően a visegrádi régió felzárkózási pályára állt. Az egy főre eső GDP-ben mért gazdasági teljesítmény mind az Egyesült Államokhoz, mind az Európai Unióhoz képest hamarabb érte el és haladta meg a válság előtti szintet. Ezzel szemben a mediterrán országok gazdasági teljesítménye elmarad a válság előtti szintektől.

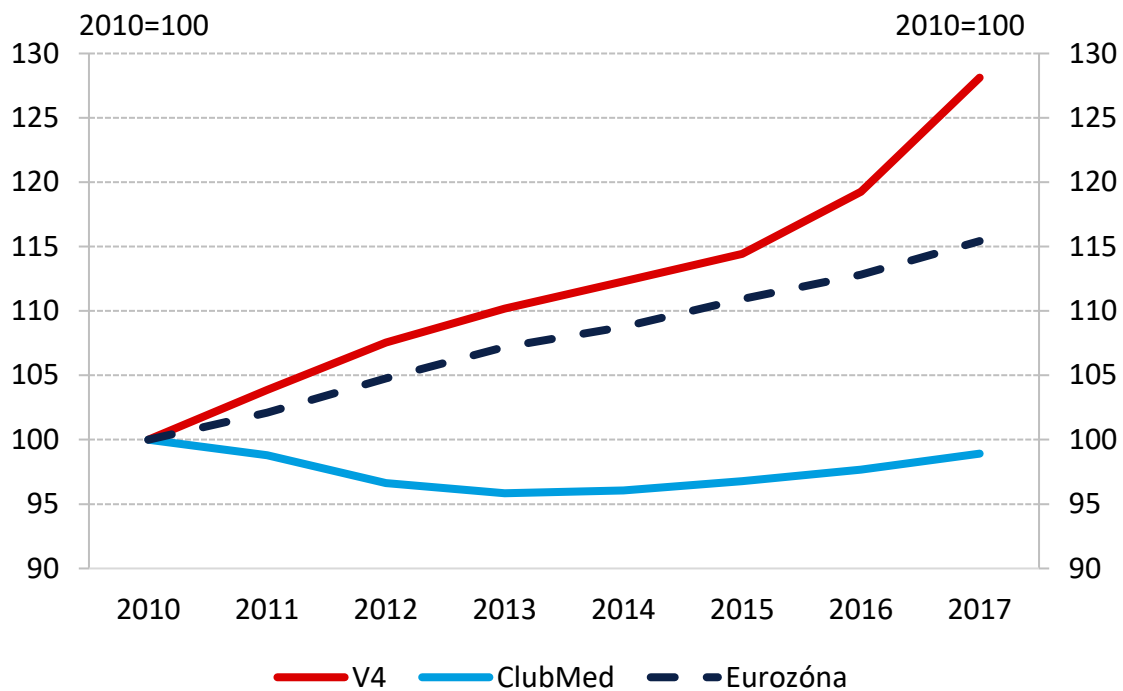
1. ábra: Az egy főre eső GDP alakulása (USD (PPP, 2011), USA=100)

Forrás: Matolcsy György, MKT Vándorgyűlés, 2018

Bár jelentős lemaradással indult a régió az Európai Unió átlagkereseteivel szemben, az utóbbi időben a bruttó átlagkeresetek dinamikus emelkedést mutattak. 2010 óta a visegrádi régió bruttó átlagkereset növekedési üteme csaknem kétszerese volt az eurozóna dinamikájának. A munkát terhelő adók csökkentése és a foglalkoztatás bővülése egyaránt a bérek jelentős emelkedését eredményezte a régió országaiban. A bruttó átlagkereset növekedési üteme 2017-ben Magyarországon megközelítette a 13 százalékot, amelyhez a feszes munkaerőpiac mellett a bérmegállapodás, azon belül a minimálbér és a garantált bérminimum emelése, valamint a szociális hozzájárulási adó csökkentése is hozzájárult.

2. ábra: A bruttó átlagkeresetek változása 2010 és 2017 között

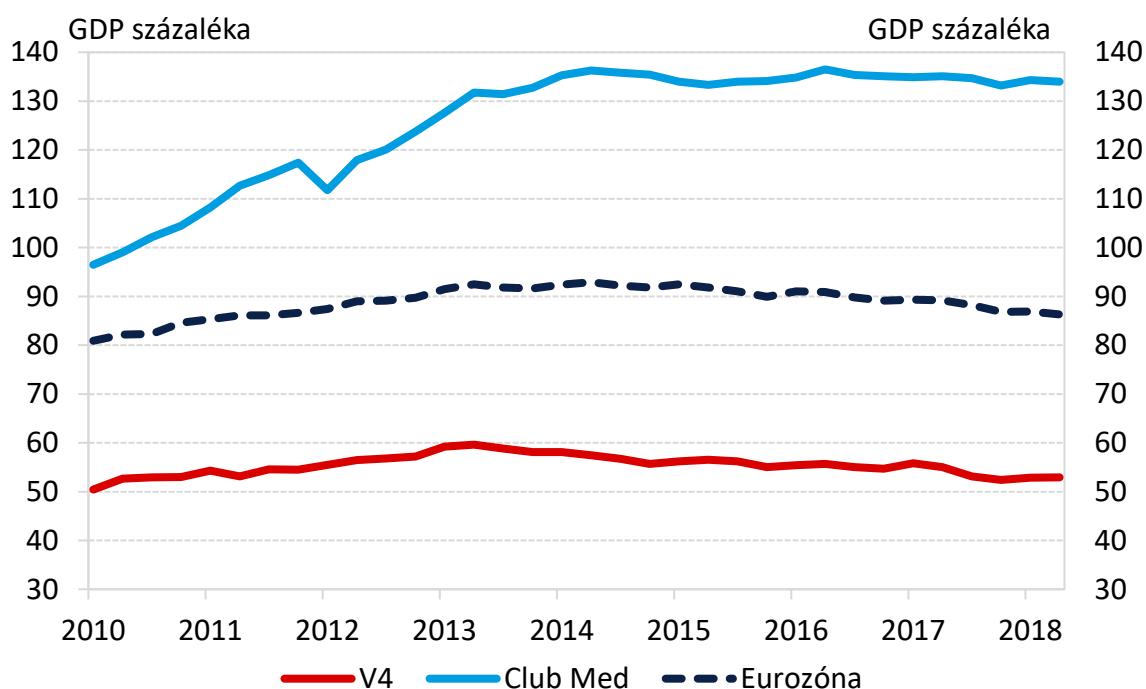

Forrás: Eurostat

Az eurozónához képest mérsékeltebb és csökkenő adósságráta jellemzi a visegrádi régiót.

A visegrádi országok átlagos GDP-arányos államadósság-rátája több mint 80 százalékponttal alacsonyabb a mediterrán országok és 30 százalékponttal az eurozóna országainál. A visegrádi országcsoport adósságának leépítését a kedvező konjunktúrának köszönhetően a hólabdahatás és az elsődleges egyenlegen keresztül a költségvetési politika támogatják. A visegrádi országokon belül a 2002 utáni eladósodási folyamat öröksége miatt még Magyarországon a legmagasabb az államadósság-ráta értéke. A 2010 után megvalósult költségvetési fordulatnak köszönhetően azonban 2011 óta az Európai Unió országai közül egyedül Magyarországon csökkent a GDP-arányos államadósság minden évben. 2010 és 2017 között az Európai Unión belül Magyarország adósságrátája mutatta a negyedik legnagyobb mértékű csökkenést. A visegrádi országok közül Csehországban és Lengyelországban némileg mérséklődött a GDP-arányos államadósság, míg Szlovákiában csaknem 10 százalékponttal emelkedett 2010 óta. A mediterrán országokban ez idő alatt 30 százalékponttal emelkedett az adósságráta.

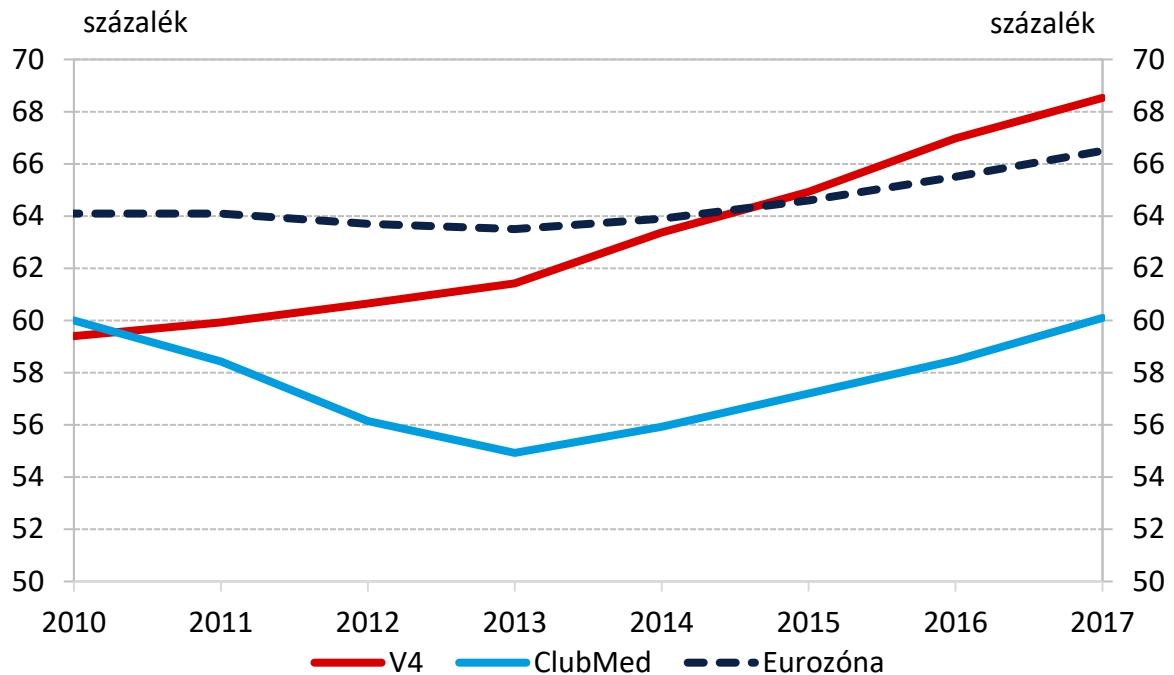
3. ábra: Bruttó államadósság a GDP arányában

Forrás: Eurostat

A foglalkoztatás gyors ütemű bővülése teremtette meg a gazdasági növekedés alapját a visegrádi országokban. A válság előtt a visegrádi régió foglalkoztatási rátája elmaradt az eurozóna átlagától, a foglalkoztatás folyamatos bővülése következtében azonban már 2017-ben meghaladta mind az eurozóna, mind a mediterrán országok átlagát. Magyarország esetében a foglalkoztatási ráta a második legnagyobb mértékben javult az Európai Unióban. A foglalkoztatás kiemelkedő bővüléséhez nagymértékben hozzájárult a munkára rakódó terhek mértékének csökkentése. A mediterrán országok erősen progresszív személyi jövedelemadó rendszerével ellentétben a régió országait egy, illetve némely országban két adósáv jellemzi. Kiemelendő, hogy az egységnyi megszerzett többletjövedelemre rakódó adóteher nagyságát kifejező marginális adóéke Magyarországon csökkent a legnagyobb mértékben, mintegy 18 százalékkal, az Európai Unióban 2010 és 2017 között. 2017-ben a visegrádi országok marginális adóéke 8,5 százalékkal alacsonyabb, mint az eurozóna országainak átlagos mértéke.

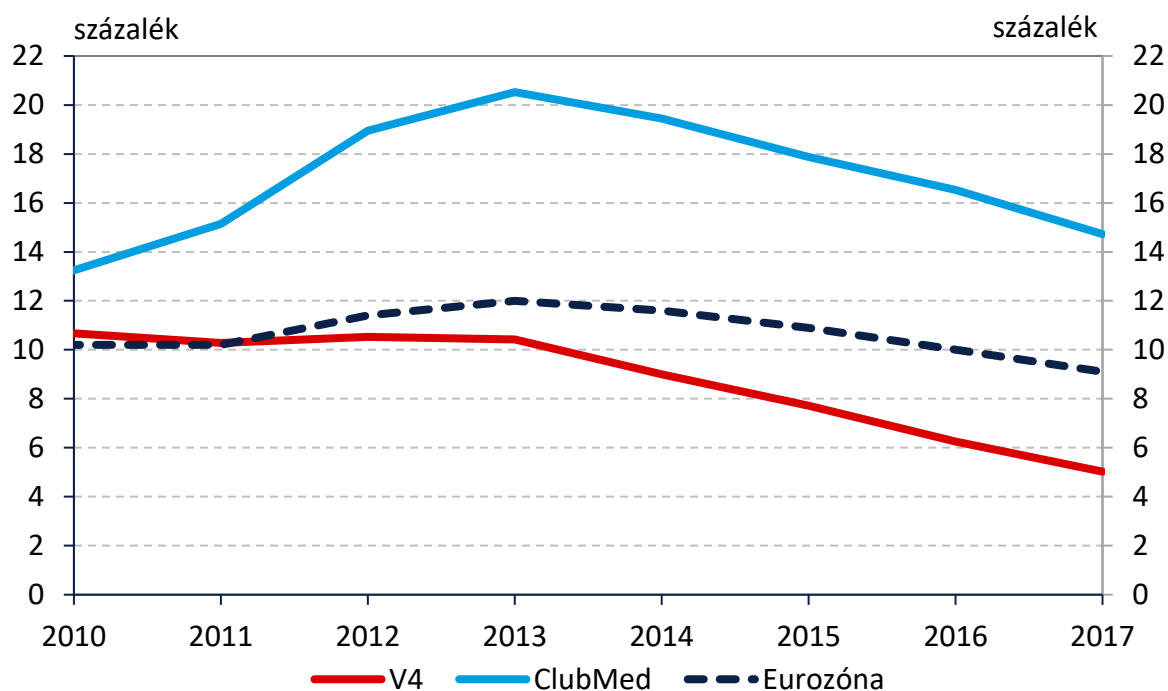
4. ábra: Foglalkoztatási ráta alakulása a 15-64 éves korosztályban

Forrás: Eurostat

A foglalkoztatás bővülésével párhuzamosan a munkanélküliségi ráta is jelentősen csökkent a régió országaiban. A visegrádi országcsoporthoz mindegyik tagja jelentős lépéseket tett a munkavállalás ösztönzésére, ami megmutatkozik a munkanélküliségi ráta meredek csökkenésében is. A történelmi mélypontra süllyedő munkanélküliségi ráta és a megemelkedett foglalkoztatás jelzi, hogy a legtöbb visegrádi ország megközelítette a teljes foglalkoztatást. Ezzel szemben a mediterrán országok nehézkes kilábalását mutatja, hogy sem a munkanélküliségi rátában, sem a foglalkoztatásban nem tudták elérni a válság előtti értékeket. A visegrádi régióban a kedvező munkaerő-piaci fejlemények a személyi jövedelemadó, valamint a társadalombiztosítási járulékok emelkedésén keresztül összességében növelték a költségvetések bevételeit, amit az elmúlt években az adóelkerülés csökkentésére és a gazdaság fehérítésére tett intézkedések támogattak. A munka ösztönzése és a gazdaság fehérítése támogatja a költségvetési stabilitást és mozgásteret biztosít további versenyképességi intézkedéseknek.

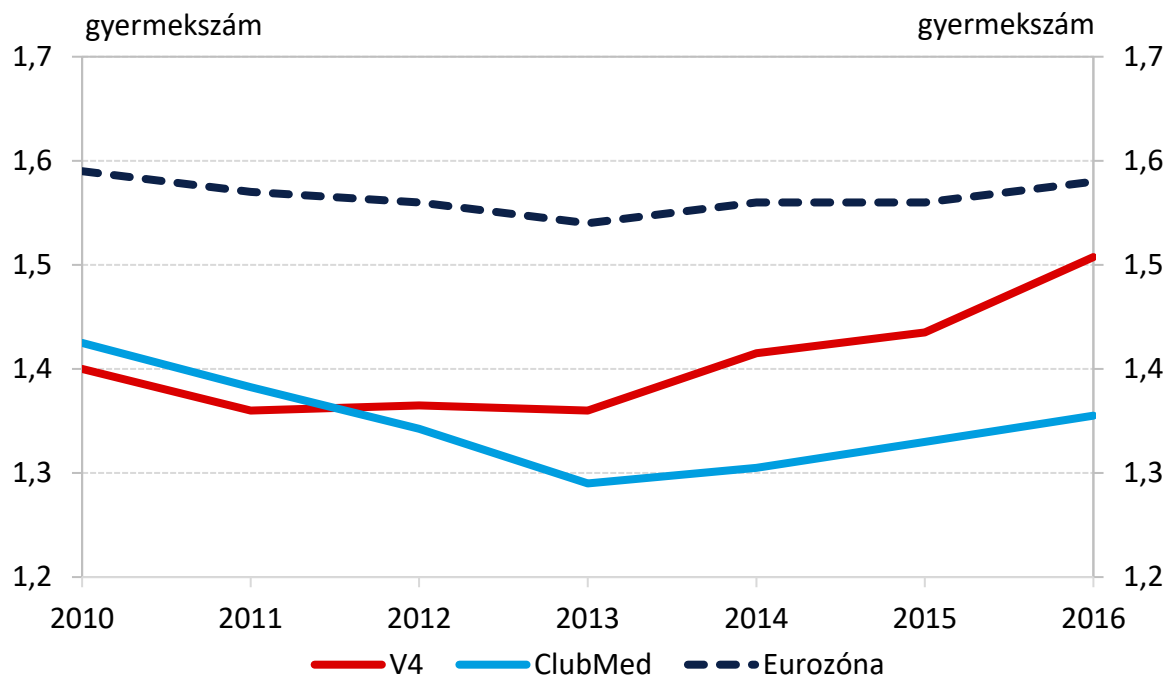
5. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása az aktív lakosságon belül

Forrás: Eurostat

A visegrádi régió demográfiai folyamatainak javítása érdekében számos családpolitikai intézkedés történt, amelyek között kiemelt szerepet kap a gyermekvállalás elősegítése. Az alacsony termékenységi ráta az Európai Unió valamennyi tagországában kihívást jelent. A visegrádi régiót emelkedő születésszám és növekvő termékenységi ráta jellemzi, amelyhez célzott családtámogató programok is hozzájárultak. Bár a legtöbb európai országban a nők esetében egyre kitolódott az első gyermek vállalásának átlagéletkora, a visegrádi országcsoportban ez a mutató több mint 2 évvel előzi meg az Európai Unió átlag életkorát (29) 2016-ban. A mediterrán országokban ezzel szemben (Portugáliát leszámítva) minden országban mérséklődött a születésszám, továbbá a termékenységi ráta csökkenésével párhuzamosan a nők átlagosan 1,5 évvel később vállalják első gyermeküket, mint az Európai Unióban. A termékenységi ráta emelkedése hosszabb időhorizonton képes hozzájárulni a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megváltozásához.

6. ábra: A teljes termékenységi arányszám alakulása

Forrás: Eurostat

„Szerkesztett formában megjelent a novekedes.hu oldalon 2019. január 23-án.”